

runt, nec reges quidem existere potuerunt. Ubi enim causæ effectivæ desunt, effectus earum minime esse possunt. Concluditur itaque non solum de Juda sceptrum ablatum, sed ne regem quidem ibi postea fieri potuisse. Nunc veniamus ad tertium : « Non est nobis, inquit, tanti signi, quod exsules sumus nunc et sine rege, id est principe, ut propterea credamus venisse Messiam. Fuimus enim similiter in Babylone, non tamen ullo modo venit Messias, sed postea reversi Hierosolymam habuimus regnum et sacerdotium : hæc est ergo spes nostra ut, similiter nobis restitutis, cum placuerit Deo, rursus hæc adveniant. » Respondemus, quod nunc exsules et sine principe vos esse dixistis, et verum est; ibi enim collectus erat in unum populus Hierosolymis, id est,

A tribus Juda et Benjamin, habens secum regem et sacerdotes et prophetas suos, et promissionem datam a Domino, quod post peractam pœnitentiam septuaginta annorum redituri essent in terram suam, quam nondum tradiderat Dominus alienigenis ad habitandum, sed sicut nunc deserta remanserat. Nunc vero non est vobis collectus populus, sicut tunc, neque rex, neque sacerdotes, neque prophetæ, neque terra deserta vobis reservata, nec promissio data a Domino, quod post septuaginta annos illuc redeatis, sicut tunc, sed est potius sententia data a Domino, quod perpetua sit hæc desolatio vestra, quod in loco suo satis demonstratur, quæ vobis jam circiter annos mille persolvit, nil fraudatura vos de cæteris, usque in finem.

SANCTI FULBERTI

CARNOTENSIS EPISCOPI

SERMONES AD POPULUM.

(*Bibliotheca Patrum*, tom. XVIII, pag. 37.)

SERMO PRIMUS.

B

Patres venerabiles, chari fratres, filii Dei, aliquid vobis volumus memorare de iis quæ nunquam vos oblivisci oportet, videlicet quomodo credere debeatis et vivere, et si quis peccaverit, quomodo possit recuperare. Tria sunt hæc : fides catholica hæc est, ut unum Dominum in Trinitate, et Trinitatem in unitate veneremur. Multi sunt autem qui non possunt hoc intelligere, nisi per quasdam quasi similitudines inducantur. Quapropter dicamus et nos aliquid tale. In sole sunt tres naturaliter, sphaera, claritas, calor. Sphaera solis naturaliter est splendens et calens. Summus Pater naturaliter est sapiens, et amans; sphaera solis, et splendor, et calor, non sunt tres soles, sed unus sol; summus Pater et sapientia ejus, et amor ejus non sunt tres dii, sed unus est Deus; sapientia Filius Dei est, Spiritus sanctus amor est; Pater itaque et Filius, et Spiritus sanctus unus Deus est; hic Deus ante sæcula et nunc, et semper fecit omnia visibilia et invisibilia.

Quæritur autem cur Deus Pater Filium suum, id est sapientiam, hominem fieri voluit? Respondeamus quam brevissime possumus, propter hominem utique redimendum, qui culpa sua perierat, et per se non poterat reparari. Nam antequam peccaret homo, erat prudens et immortalis, et arbitrio liber, fuit tamen tanta calliditas diaboli, ut seduceret eum et redderet insipientem, mortalem et fragilem: quomodo ergo posset, stultus, et fragilis, et mortalis

SERMO II.

Fratres, credo quod omnes qui præsentî basilica continemur, per fidem Christiani sumus. Reddamus ergo in primis Deo gratias, qui nos ad fidem suam vocare dignatus est, et per baptismi gratiam a peccato mundare, et a diabolo liberare. Dicite Deo gratias, fratres: si permansissemus in illa munditia quæ nobis per baptismum data est, vere felices essemus. Sed non permansimus, cecidimus enim per nostram culpam, non solum in peccata, sed etiam in crimina propter quæ peccatores ab Ecclesia separantur, qualia sunt homicidia, adulteria, fornicationes, sacrilegia, rapinæ, furta, falsa testimonia, superbia, invidia, avaritia, diutina iracundia, ebrietas assidua. Sicut ergo Deo gratias egimus pro bonitate sua, sic nos culpabiles confiteamur pro malitia nostra, et dicamus singuli: peccatores sumus. Fratres, vere tales sumus coram Deo et sanctis ejus, sed misericordia ejus magna est, qui nobis adhuc donat locum sive tempus emendationis.

Emendemus ergo in melius, juxta Scripturam, quæ ignorando peccavimus; quod si nescitis qualiter emendare debeatis, dicendum est vobis. In primis peccare desistite: quandiu enim quis Dominum offendere non cessat, nec ejus pœnitentia fructuosa est, et qui in hac vita criminali peccato finem non imposuerit, veniam in altera non habebit. Quapropter, ut dixi, necessarium est in primis crimini

tatem vestram. Modum orationis constituit nobis A
Christus diversa sub conditione, quam nostis, vide-
licet ut dimittat sicut et nos, etc. Hortamur itaque,
fratres, ut crimina fugiatis, injunctam vobis pœni-
tentiam alacriter suscipiatis, strenue peragatis. *Non
sunt enim condignæ passionēs hujus temporis ad futurum
gloriam quæ revelabitur in nobis (Rom. viii, 18).* Elee-
mosynam quoque pro posse faciatis, quia sicut aqua
extinguit ignem, ita elemosyna extinguit peccat-
tum. Oremus tam pro invicem quam pro nobis, dicente
apostolo: *Confitemini alterutrum peccata vestra, et
orate pro invicem ut salvemini (Jac. v, 16).* Novimus
autem per pœnitentiam multos, evasisse periculum
mortis, alios per orationem. Enitatur etiam, fra-
tres, inter tales inveniri, quia *regnum cœlorum vim
patitur, et violenti diripiunt illud (Math. xi, 12).* B
Præstet vires imbecillitati nostræ ille qui dixit:
Confidite, ego vici mundum (Joan. xvi, 23), Dominus
noster Jesus Christus qui cum Patre et Spiritu
sancto vivit et regnat Deus per infinita sæculorum
sæcula. Amen.

SERMO III.

DE PURIFICATIONE BEATÆ MARIE.

Volumus vobis breviter exponere, fratres, unde
cepit solemnitas Purificationis, quam hodie cele-
bratis, et quid cerei significent quos offertis. So-
lemnitas ergo ista processit ex lege. Præcepit enim
Deus in lege ut mulier quæ de viri sui conceptu pri-
m genitum pareret, quadragesimo die nativitatē
præsenteret eum Domino in templo, cum hostiis: C
et hic dies Purificationis vocatur. Quod præceptum
Purificationis et oblationis impleverunt aliæ matres
ex necessitate, quia pollutæ et peccatrices erant:
quando vero Christus natus est de beatissima Virgine
Maria, ipsa non indigebat legali purificatione, quia
munda erat et sancta. Humilitatis tamen et obe-
dientiæ causa legi se subdens, obedire legi quamvis
non indigeret, obtulit in templo Dei filium suum
cum hostiis quadragesimo die nativitatē, sicut est
hodie. Sed præsentatio illa insignis et gloriosa fuit:
movente enim Spiritu sancto, occurrerunt ei sanctus
propheta Simeon et Anna sancta vidua et prophete-
tissa, laudantes et benedicentes Dominum de ad-
ventu Christi, sicut legitur in Evangelio, miracula
præbentes. Christus namque in carne veniens, fra-
tres, ostendebat pariter et humilitatis exemplum, et
divinæ pietatis indicia. Sicut in nativitate sua, cum
jaceret humiliter in præsepio, nova stella, et laudi-
bus angelicis celebrabatur in cœlo: sic et modo cum
parvulus infantulus præsentaretur in templo, ad de-
clarandam divinitatem suam in carne latitantem

A processit ex obedientia legis, et nostra significativa
oblatio est, ex dulci et venerabili memoria suæ
præsentionis. Nunc ergo scientes, quam ex bonis
principiis solemnitas ista prodiit, et quam piam
sanctamque significationem nostra oblatio gerit,
solemnitatem divinis laudibus et operibus exorne-
mus, et oblationem pio celebremus affectu, rogantes
piissimam Dei Matrem ut ipsa nos, et munera nostra,
Filio suo gratificare dignetur, et ad similitudinem
oblationis nostræ, quæ munda, clara et fervida esse
videtur, deponat nobis ab ipso munditiam cordis et
corporis, lumen scientiæ, fervorem fidei et chari-
tatis, quatenus suæ gratiæ dono accensi, per Spiritum
sanctum illuminati, purificatis mentibus in
templo sancto gloriæ suæ valeamus apparere, per
eundem Dominum nostrum Jesum Christum.

SERMO IV.

DE NATIVITATE BEATISSIMÆ MARIE VIRGINIS.

Approbatæ consuetudinis est apud Christianos
sanctorum Patrum dies natalitios observare diligen-
ter, et præcipue virtutes eorum assignatas litteris in
Ecclesia recitare ad laudem Dei, ex cujus munere
sunt, et ad instrumenta minorum. Inter omnes sanct-
ctes, memoria beatissimæ Virginis eo frequentius
agitur atque festivius, quo majorem gratiam apud
Dominum creditur invenisse. Unde post alia quædam
ipsius antiquiora solemnia, non fuit contenta devo-
tio fidelium, quin nativitatē solemne superadderet
hodiernum. Hac itaque die peculiariter in Ecclesia
recitandus esse videtur ille liber, qui de ortu ejus
et vita scriptus inveniebatur, si non judicasset cum
Patres inter apocrypha numerandum. At quoniam
magnis ac sapientibus viris ita visum est, nos alia
quædam, sed non aliena legentes, ecclesiasticum
morem debitis officiis exsequamur. Beata ergo Domini
Mater et perpetua Virgo Maria, priusquam nasceretur
oraculis enuntiata est, et designata miraculis, nata
vero progenie divinitus ordinata, privilegio virtutum
insignis enituit, Salvatorem edidit a quo glorificata
in cœlo, nunquam terrigenis patrocinari desistit.
Propositionem sequatur ordine sua narratio. Jamque
referamus unum de prætaxatis oraculis, ac deinde
paucis expediamus. Dixit Æternus ad veterem, Deus
ad serpentem: *Inimicitias ponam inter te et mulie-
rem, et semen tuum, et semen illius (Gen. iii, 15).*
Quid est, fratres, in hoc loco serpentis caput conte-
rere, nisi principalem diaboli suggestionem, id est
concupiscentiam, resistendo superare? Si ergo quæ-
ratur quænam mulier hujusmodi victoriam operata
sit? profecto non reperitur in linea generationis
humanæ, donec perveniatur ad illam de qua agimus

quam maxime triumphavit, quod de sua mundissima carne corporata sapientia dicit, Usquequaque malitiam attingens a fine usque ad finem fortiter, et disponens omnia suaviter (*Sap. viii, 1*). Hæc est ergo mulier ad quam divinum illud intendebat oraculum, hanc quandoque nascituram innuebat, hanc singulariter intimabat. Expedito quam paucis oraculo, unum quodque de miraculis absolvatur.

Acceptæ sunt a sancto Moyse singulæ virgæ de singulis tribubus Israel, nominibus earum inscriptæ, jubente Domino, et positæ in tabernaculo ejus: inter quas una quæ fuerat Aaroni inventa est sequenti die germinasse, floruisse, fronduisse, et peperisse amygdala. Sciens ergo Dominus hoc opus suum magis esse mysterii, jussit scrivari virgam ad monumentum. Monebantur enim filii Israel præsentia virgæ, quærere sollicitè quid significaret tam mirabile factum, quod longo post aperiens divinus Isaias: *Egredietur, inquit, virga de radice Jesse, et flos de radice ejus ascendet, et requiescet super eum Spiritus Domini (Isa. xi, 1)*. Ad hæc verba tanquam auditores ejus dicerent: O pater Isaias, obscure loqueris, dic nobis, quæso, ipsam rem manifeste, adjecit claritatem et ait: *Ecce virgo concipiet et pariet filium, et vocabitur nomen ejus Emmanuel (Isa. vii, 14)*. Filium quoque Virginis, id est Emmanuelem, præclare describens: *Puer, inquit, natus est nobis, filius datus est nobis, et vocabitur nomen ejus Admirabilis, Consiliarius, Deus fortis, Pater futuri sæculi, Princeps pacis: multiplicabitur ejus imperium et regni ejus non erit finis (Isa. ix, 6)*. Quod ergo Deus designavit miraculo, hoc a secreto Isaias prodit vaticinio. Et quod vates cecinit, consequenter rei exitus approbavit. Nam sicut illa virga sine radice, sine quolibet naturæ vel artis adminiculo fructificavit: ita Virgo Maria sine conjugali opere filium procreavit, filium sane flore designatum et fructu; flore, propter speciem, fructu, propter utilitatem. Est enim *speciosus formæ præ filiis hominum (Psal. xlv, 3)*, et vitalis refectio non solum hominum, sed etiam angelorum. Hinc breviter asserta propositionis particula prima, quod sequitur attingamus.

Nata est igitur beatissima Virgo, sicut legimus, patre Nazareno, matre Bethlehemita, quas urbes Christi nativitati vel conversationi destinatas esse prophetæ non tacerant. Descendit autem ab radice illius fide præclari Abrahæ, cui superne promissa fuerat benedictio omnium gentium in semine suo, et ab stirpe David, quem Deus propter notam sibi probitatem egregia laude sublimavit, dicens: *Inveni virum secundum cor meum (Act. xiii, 22)*. De regali nempe tribu simul et sacerdotali duxit originem, quæ summum Regem atque Pontificem esse posuit.

A dispensatione nomen accepit, ita ut ipsa quoque vocabuli sui figura magnum quiddam innueret: interpretatur enim *maris stella*. Quid ergo mysticum hæc interpretatio gerat, per similitudinem ostendamus. Nautis quippe mare transeuntibus, notare opus est stellam hanc, longe a summo cœli cardine coruscantem, et ex respectu illius æstimare atque dirigere cursum suum, ut portum destinatum apprehendere possint. Simili modo, fratres, oportet universos Christicolos, inter fluctus hujus sæculi remigantes, attendere maris stellam hanc, id est Mariam, quæ supremo rerum cardini Deo proxima est, et respectu exempli ejus cursum vitæ dirigere. Quod qui fecerit non jactabitur vanæ gloriæ vento, nec frangetur scopulis adversorum, nec absorbebitur scyllæa voragine voluptatum, sed prospere veniet ad portum quietis æternæ. Illic si quis interroget dicens, quid ergo putas qualis olim in anima fuerit, vel nunc sit, hæc persona, quæ sic omnibus sanctis spectanda atque imitanda proponitur? veraciter respondemus, quia longe perfectior quam nostra oratione demonstrari possit. Tamen ne ibi nihil dicere arguamur, ubi major affluit copia dicendorum, reservantes multa atque magna facundis, saltem pauca dicamus super hoc, et quæ facile probentur audita. Hoc igitur in primis astruere fas est, quod anima ipsius et caro quam elegit, et habitaculum sibi fecit Sapientia Dei Patris, ab omni malitia et immunditia purissimæ fuerunt, affirmante Scriptura: *Quoniam in malevolam animam non introibit sapientia, nec habitabit in corpore subdito peccatis (Sap. 1, 4)*. Item econtra confidenter asserimus, quia nullo virtutum genere vacabat, cui plenitudinem gratiæ Dei nuntius asserbat inesse. Quod, attestante archangelo, quamvis nemo sana mente discredat, tamen si quis adhuc pio desiderio quærat argumenta virtutum ex verbis et factis ejus quæ Scriptura commemorat, tanto sibi facilius occurrent, quanto ipse in quærendo fidelior erit. Sunt autem ex eis quædam omni fere Christiano perspicua. Quis enim est qui cum jucunda admiratione non speculetur ipsius maturæ adolescentis fortitudinem, et prudentiam, et fidem in colloquio angelico, ubi tam constanter eloquitur, tam prudenter interrogat, tam facile credit? Quis enim non videat ac videndo miretur justitiam ejus, qua sic universa præcepta divinæ legis satagebat implere, ut nec ad se pertinentia inexpleta relinqueret? Verbi gratia: post partum enim purificatione legali quam agebat, non egebat, quia virum in concipiendo non noverat. De temperantia quoque ipsius superius dictum est, quæ Deo virginitatis lilium in humilitatis valle produxit. Cum ergo virtutibus supradictis facta ejus plena sunt, ut supra dictum est, manifestum est, non solum attestati-

merito possent homines glorificare Deum, et exempla salutis accipere. Tali ergo tantæque personæ, quid tandem ad honoris cumulum potuit accedere majus: eo quod Dei Filium Virgo concepit, Virgo mater edidit, hac nempe dignitate venerabilis facta est ipsis quoque sanctorum ordinibus angelorum. Quod opere manifesto declaravit ille magnus atque fortis archangelus Gabriel, qui eam antequam Dei mater fieret, quia futuram noverat, tanta veneratione salutando prævenit, hac eadem dignitate facta est etiam imperiosa, secundum charitatem erga superiores, ac super inferos per discretionem. Unde plurima scripta sunt exemplorum argumenta, de quibus ad præsens quædam sufficiat memorare. Illa igitur olim in auxilium magni Patris Basilii misit sanctum angelum, et mortuum suscitavit, qui male viventem pessumdedit persecutorem ejus Julianum apostatam, et hæc historia notissima est. Illa etiam te, o peccator quondam Theophile, pœnitentem et suppliciter invocantem ab ipsis diaboli faucibus potenter eripuit. Sed quid gravemur hujus lapsi reparationem paucis effari, cum audire sit operæ pretium?

Is ergo Theophilus incedens olim in patria cujusdam episcopi ciliciorum, ut scriptura quædam testatur, propter infortunia sua in tristitiam cecidit, unde contulit sese ad quemdam Judæum maleficum, ejus consilium et auxilium petens. Hoc mediatore locutus cum diabolo Christianitatem abnegavit, diabolum adoravit, eique de sua mancipatione chirographum tradidit annulo suo signatum. Postea vero facti pœnitens, multumque se animo angens quid faceret, quo se verteret, tandem collectis fidei et spei viribus, confugit ad ecclesiam quamdam beatæ Mariæ matris Domini memoriæ dedicatam, ubi quadraginta dierum afflictione mactatus animo contrito nomen ejus invocabat jugiter, ac patrocinium implorabat. Quid multa? Respexit hunc propitia misericordiæ Mater, et per visionem illi apparens de impietate coarguit, ad Christi confessionem excitans. Consolata est dolentem pollicendo veniam, et ne dubitaret de promisso, supradictum chirographum diabolo potenter ereptum captivo reddidit in pignus libertatis. Quod cum evigilans supra pectus suum positum inveniret, quam lætus exstiterit, quam pio affectu voces exsultationis et confessionis ediderit, non est facile dictu. Noctem vero illam consecuta est Dominica dies, qua Theophilus, quasi cum Domino a mortuis resurgens, episcopo se coram populo præsentavit, et rem sicut erat exposuit. Videres populum modo ex auditu tam horreni sceleris expavere, modo considerata macie vultuque pœnitentis conacrymari. Sed audito quantam et quam celerem misericordiam fuerat consecutus, omnes qui mala conscientia territi pene defecerant, ad spem veniæ cum gaudio respirabant. Jam vero ut rem brevi line concludamus, episcopo jubente male cantum chirographum Theophilus igne cremavit. Deinde suffra-

peret, facies refulsit ut sol. Peractoque deinceps triduo, cum laudibus in ecclesia piæ Matris Domini, per quam reconciliatus fuerat, a laboribus suis beatè sine quievit

Talibus ergo factis approbatur quia Domini Mater ubique imperiosa est, ubique magnifica, certe cui pronom est sanctos angelos in ministerium mittere, et ad beneplacitum suum inferorum pacta cassare; his quoque et aliis infiniti numeri beneficiis quæ vel scripta sunt, vel passim jugi sentiuntur effectu, quod et justis et peccatoribus fideliter invocantibus se præsto est, et nunquam eis opitulari desistit. Veniant igitur ad eam justis cum Basilio laudantes ac benedicentes, effectumque celerem suis sanctis desideriis postulantes sine dubio percepturi. Veniant peccatores cum Theophilo tundentes rea pectora cum interno fletu, ipsi quoque, si vere pœniteant, desideratam veniam adepturi, de quorum numero tibi assistentibus nobis ut subvenire jam et auxiliari digneris, imploramus, o præelecta! o sancta! venerabilis et imperiosa! o clemens et propitia Domina nostra, quo possimus recuperare et habere perpetuam gratiam filii tui Jesu Christi Domini nostri, qui cum Patre et Spiritu sancto vivit et regnat unus Deus in æternum. Amen.

SERMO V.

ITEM DE NATIVITATE MARIE VIRGINIS.

Fratres charissimi, in hac die celebramus natale gloriosæ Domine nostræ Mariæ videlicet Redemptoris nostri Matris. Volumus vobis aliquid referre breviter de natalibus ejus, et vita et fine, et adjutoriis quæ ipsa Christianis et justis et peccatoribus impendere solet. Hæc itaque nata est de stirpe Abrahæ atque David regis, quibus a Deo promissio facta est, quod in semine ipsorum, id est in Christo, benedicendæ forent omnes tribus terræ. Nata est autem juxta relationem et scripturas sanctorum Patrum in civitate Nazareth, patre nomine Joachimi ex eadem urbe oriundo, matre vero Anna nomine oriunda ex civitate Bethlehem. Vita quorum simplex et recta ante Dominum, apud homines irreprehensibilis et pia erat. Nam omnem substantiam suam trifario dividebant, unam partem templo et templi servitoribus impendebant, aliam peregrinis et pauperibus erogabant, tertiam sibi et suæ familiæ usibus reservabant. Ita justis Deo, et hominibus pauperes, annos circiter viginti, castum Domini conjugium, sine liberorum procreatione exercebant. Voverunt tamen, si forte Deus donaret eis sobolem, eam se Domini servitio mancipaturos. Evolutis ergo tot annorum curricularis, missus est angelus Domini prius ad Joachim, demum ad Annam, nuntians eis nascituram filiam nomine Mariam, cui similis sanctitate nec antea nata fuerit nec postea nasceretur. Factum est itaque juxta verbum angeli: nata est in civitate Nazareth sanctissima Virgo Maria, et mansit ibi tribus annis in paterna domo; postea vero, sicut

decimum annum, jejuniis et orationibus serviens die ac nocte, et virginitatem suam vovens, quod ante virgo ulla non fecerat, angelicis colloquiis frequenter utens. Deinde cum esset reversa ad domum parentum suorum in civitatem Nazareth, missus est ad eam angelus Gabriel a Deo nuntians ei conceptionem Filii Dei. Fuit ergo conceptus Dei Filius in Nazareth, natus in Bethlehem. Post natiuitatem vero Christi mansit cum filio usque ad passionem crucis, ubi Christus Virginem matrem virgini discipulo Joanni apostolo commendavit. Hic ministravit ei post passionem et resurrectionem et ascensionem Domini in finem. Fuit autem sepulta sanctissima in valle Josaphat, ubi est ædificata ecclesia in honorem ejus, et sanctus Joannes sepultus est Epheso. Post vero cum religiosi Christiani reliquias matris ejus, videlicet Domini, respicere vellent, sepulcrum vacuum invenerunt; sed et in sepulcro beati Joannis respicientes, non invenerunt nisi manna. Credit itaque Christiana pietas quia Christus Deus Dei Filius Matrem suam gloriose resuscitaverit et exaltaverit super cælos, et quod beatus Joannes virgo et evangelista, qui ei ministravit in terra, gloriam ejus participare mereatur in cælo. Est autem ineffabile quam gratiam et gloriam dederit Dominus Matri suæ; hoc tamen certo scimus quia justis quidquid ab eo postulant, per intercessionem matris celeriter impetrant, peccatores quoque sæpius misericordiam sunt consecuti: habemus plura exempla de utrisque, sed ad præsens hæc sufficiant.

SERMO VI.

IN ORTU ALMÆ VIRGINIS MARIE INVIOLATÆ.

Mutæ dilectionis amore et sedulæ adhortationis nutu a quibusdam Deo sacratissimis et dilectis cogimur de sanctissima, et ultra quam dici possit dilecta Virgine, sponsa scilicet et matre Domini Maria, aliquam allocutionem facere, de ortu videlicet ejus, non historialiter texere, sed mysticis exornare laudibus, et beneficiis congratulari, ad cuius tanti mysterii materiam nec omnis potest sufficere mundus, si in unum etiam coeat ordinem. Erit autem eis inceptum, et exsecutio meritum, quorum obtentu pervenerit ad portum sine naufragio remigium. Igitur nimis amabilem ac salutiferam omnibus sæculis et terricolis veri æternique Regis ac Domini nostri natiuitatem cernua humilitate recensentes, et annua orbita recolentes solemnia, primo ratum duximus utrorumque sexuum collegia etiam ad divinam et gloriosam festivitatem quibusdam adhortationibus invitare, ut dum utrumque partium devotio his sacris festis nefas duxerit non interesse, una omnium vota capacius ejusdem sacræ Virginis circa se persentiant adesse juvenina.

Est enim ista susnecta festivitas non modicis nec

anibus præferendam, cujus hodie præluca recitantur natiuitatis initia. Ad cuius ergo magnificentiam collaudandam, et gloriam perferendam, tanta valeant exuberare præconia, quantum illi congruit, quæ cunctas superexcellit in præeminendo creaturas, et angelicam dignitatem. Et ubi usquam inveniri poterat locus, qui infra se concluderet majestatem coequalcm Patri, auctorem omnium rerum, nisi uterus Mariæ ante sæcula præcitus? in hunc siquidem tota divinitas cum humanitate versata est. Et qui in coequalitate cuncta disponebat cælestia, et terrestria, in virginea perangusta septa venturam et promissam præparabat carnis suæ redemptionem.

Felix talis partus et ortus, de cuius substantia assumpta est talis virgo, quæ tolleret veternas parentum offensas, et relevaret concussum orbem qui sub sævo duri erat hostis dominio. Cujus itaque partus, ut censemus, ad nihil existit, nisi ut fieret ejus sancta pudicitia domus et susceptio Filii Altissimi. Ad quid enim aliud? ergone hujus castitas aut ante partum, vel post dignum pignus genitum, fœdata est aliquo contagio? Hanc enim nulla gravitas aut effeta successio filiorum fregit, ut solet eis contingere quæ humanam sobolem maternis egerunt visceribus. Felix enim culpa, sed sancta conjugalis societas, quæ tale ac tantum specialeque vel singulari decus profudit in orbe, de concessio nuptiali contubernio.

Denique in hujus conceptione necessaria haud dubium est quin utrumque parentem vivificus et ardens Spiritus singulari munere repleverit, quodque ab eis sanctorum angelorum custodia seu visitatio nunquam abfuerit. Merito si quidem hujus sanctæ Virginis multum adeo laudandi sunt et extollendi sanctissimi procreatores, qui in cunctis institutionibus tantos ac tales se præstiterunt, ut non immerito de eorum stirpe prodiret talis successio, quæ fieret et priscis ætatibus et subsequentibus exemplum totius bonitatis. Felix, et præ cæteris patribus felicior, qui tantæ prolis meruit vocitari patrator. Felix etiam qui non plures, sed unam promeruit suscipere natam, quæ unicum conciperet et proferret Dei Filium. Nec enim decebat ut hujus singularis Virginis sanctissimi progenitores fœdarentur plurimorum propagatione filiorum, qui erant futuri unicæ matris Domini provisores et educatores egregii. Vere beata et omni veneratione habenda, et quodam privilegio sacro prædicanda, mater hujus sanctæ, quæ omnium antecessit matres in concipiendo et generando eam quæ suum et omnium generaret creatorem. Gaude et lætare, o felix pro tali filia, quoniam tali dote donata es, qua nulla ante te postea meruit antecelli. Quanta putamus provisio fuerit sanctorum angelorum, circa tam Deo gratissimos parentes. ab initio suæ procreationis,

tute? Nulli enim fidelium dubium est quod circa eam omnis frequentia cœlestium agminum invigilabat, utpote quam supra se exaltandam minime ambigebant. O miris superque beata Virgo, quæ nulli comparanda est merito, nec cœquanda castitatis titulo? Vere etenim beata illa sæcula, quæ ex sacrato ntero te meruerint excipere suo in tempore. Sane si qui sollicita mente et studiosa investigatione perquirant cur sanctorum præcedentium memoriæ hujus præfate Virginis temporanea initia suis fidelibus sequacibus enucleatim non exornaverunt, ut ad omnium notitiam vulgarent, noverint non ignaros eos existisse hæreseos, quæ pro insigni et admirando huius sacræ puellæ præconio exortura erat, et ob id, si quid ex ejus ortu protulerunt, sagaci industriacelandum æmulis et infidelibus decreverunt, ne inveniret cæca garrulitas perfidorum unde maternum sinum Ecclesiæ verberaret sua multiplici fallacia. Nam et hoc quod levi et subtili relatione, aut forsitan conscriptione de matris Domini nativitate et infantia ejusdem Domini perceperunt, ita versuta et argumentosa fallacia deturparunt, ut nec vera deinceps a quibusdam ecclesiasticis doctoribus recitentur, quamvis minime repudiantur.

Exstat vero quædam non usitata relatio, quæ clarissimi interpretis Hieronymi prænotatur nomine, referens beatum Mathæum post editum Evangelium ortum præfate Virginis atque initia puerilia Jesu Christi, ita obscuris manu propria obsignasse litteris Hebraicis ut nullis infidelium illud vellet patere superfluis et morlacibus rictibus, quæ tunc a prælibato interprete feruntur transportata quibusdam obnixè petentibus ad Latinæ linguæ notitiam. Et quia hæc relatio inter sacræ Scripturæ canones non habetur inserta, ideo unanimis Ecclesiæ conventus in recitando aperte nec omnino eligit, nec in non recipiendo rejicit, cum nonnulla reperiantur dicta vel facta quæ in præfata serie impossibilia videantur, quæ tamen volentibus et amantibus legere, non denegat fidelium industria. Nobis autem et omnibus Ecclesiæ filiis, satis superque sit fides et devota credulitas, qua vere eam confitemur Virginem et in ortu et in omni sua operatione. Hujus namque pater et mater carnales fuisse feruntur, Joachim et Anna, quæ bene sibi de nominis interpretatione competunt: Joachim quippe *præparatio Domini* dicitur, Anna vero *gratia Dei* interpretatur. In horum duorum nominum interpretatione quid innuitur, nisi gratia quam simul adepti sunt? ubi namque poterit esse gratia, nisi ubi famulatur præparatio conscientiæ? et ubi locum habebit præparatio operationis, nisi ubi ante præcesserit Dei largita gratia? Sic ergo in

cum mentis jubilatione recipientes: omni conatu elaborate, ut tanta hodierni diei jucunditas, dum mundanis excolitur et honoratur obsequiis, hanc interior et pura conscientia justis et consequentibus prosequatur servitiis. Namque qui piorum venerantur sacra merita, qui que omnimodis interesse peroptant supernorum agminum festis, sic in præsentibus exerceantur sanctorum natalitiis, ut non contingat illic eis abesse deinceps de quorum hic congratulantur triumphis. Quapropter præsentī celebratione, omnium prudentium virginum reginam sedulis exposcite precibus, quæ principatum obtinet inter choros sanctarum virginum, suo interventu efficiat possibile quo sanctæ Ecclesiæ concentus, cum eam humili qua valet operatione, percolit in terris, demum in lætitia perenni, de ejus utraque congaudeat sublimatione et gloria. Ista est enim præcipua festivitas, in qua omnis angelorum militia exsultat, in qua prophetarum panduntur vaticinia, in qua etiam gentilium reserantur prænuntia scripta, in qua oritur sponsa sine exemplo Deo conjuncta, de cujus casta corporis materia oritur lumen in tenebris ad exturban-das veterum piaculorum nebulas. Hæc est, inquam, dies in qua prælucida stella, imo lumen inseparabile maris, hoc est hujus mundi, velut Eous, cum decoris amœnitate ex mortali genitura cunctis qui salvandi sunt illuxit. Hæc est honoranda dies lætitiæ, in qua juxta mundi qualitates præparatur vas virgineum, divinis charismatibus ut margaritis ineffabiliter ornatum, in quo qualitas Dei mista hominī compāgnaretur corporaliter, non secundum propagationem, sed secundum Spiritus sancti operationem. Quis, quæso, unquam aut ante hanc Virginem, aut post hanc, in omni terrarum spatio audire valuit, ut factor omnium rerum, possessor cœli et terræ, Rex regum et Dominus dominorum, Sol justitiæ, lumen insuperabile, intra Virginis se arcta concluderet septa! O magna et admirabilis ipsius Dei distributio, imo miseratio! ut enim protoplastum parentem et successionem filiorum ejus innovaret, quem constat ob hoc editum, ut superbientium angelorum suppleret numerum et ordinem, non indigne pertulit intra Virginis alvum cœlitus incorporari, ut consocialem formam non secundum divinæ substantiæ quantitatem vel qualitatem, sed juxta corporeum incrementum absque macula peccati sibi compactum eo erigeret unde et suasor et ille succubuit, perfida fraudatione præcepti uterque ejectus est. Ecce itaque cuncti qui ad sacram conventis Virginis nativitatem, omnes corporeos vobiscum affertis sensus, fortassis etiam non desunt

spargitur, et in singulis unice invenitur. Erigite ergo mentes vestras ad præsentis matris festivitatem, ut nullum mentis vel corporis domicilium seu jubilatio inveniat, quæ non tota concrepet in tam præclara procreatione. Congaudeat in hac celebritate uterque sexus et conditio dominorum seu subjectorum, quia per hanc Virginem utrorumque venit redemptio, scilicet immaculatus Dominus carnaliter prædiens de illius utero. Gaudeant senes Deo placentes, quoniam ab aula cœli descendit ille in ejus puellæ viscera, qui novit non modo animas tantum, verumetiam corpora, ad meliorem juventutem referre a veteri ruina, juxta sententiam Davidicam, *Renovabitur ut aquilæ juvenis tua* (Psal. cix, 5): imitentur etiam fidem antiquorum Patrum, ex qua constat illos placuisse Deo, nec a memoria illorum refugiat, quoniam per hujus Virginis partum etiam in extrema eorum sorte conceditur illis repetitio veræ salutis. Lætentur juvenes fortes in hac die, quoniam hodie prodiit in hanc lucem Virgo, ex cujus secretis natus est juvenis, speciosus præ natis hominum, de cujus labiis diffusa est omnis gratia perlata per quadripartita mundi climata. Virtutem quoque corporis in animi vigorem transmittent, et per hujus sacræ Virginis obtentum suam Christo commendent juventutem. Congratulentur etiam pueri et infantes in hujus maxime puellæ initio, sua Christo et Mariæ dicantes crescentia membra, quoniam habent puerum castitatis, et puritatis ministrum, et Mariam singularis pudicitia, ex cujus utero sancto Christi infantia est suscepta. Psallant spirituali lætitia in hac die et illi qui forte exercuerunt dominatum super sæculi negotia, quoniam per Virginem venit Dominus omnium potestatum et virtutum et dominationum. Gaudeant subditi, et si quos premit alienum jugum, quoniam quandoque exsolvet Filius Virginis, imo Dei, si ei placuerint, iniqua juga a cervicibus illorum depellere, ac superiores efficiet eos Dominus suis et per suæ Matris suffragium.

Cum ergo ad omnium virorum ætates nostra collocatio atque exhortatio pervenerit, rectum videtur ut ad illum sexum nostra denuo dirigatur oratio, ex quo scimus Dominum carnalia initia sumpsisse. Ille enim maledictionis notam primæ Virginis in benedictionem secundæ transmutavit Virginis, qui ante rerum formam præsciverat ex eodem sexu suum in fine temporum procreandum fore Filium, qui universis omne afferret gaudium. Vere beata collaudanda Dei beneficia, quæ per illum sexum decreverunt provenire nostra in tempora, a quo primo terrigenæ propinatum est iniquæ suggestionis medicamentum. O Eva tunc infelix! non solum

A compede misericorditer eruit. Insirtas denique ei modo qui te dudum suo venefico suasu infecerat, quia habes tuum platem sive parentem propitium, qui suo triumpho nobili procacem exturbavit tui hostis dominatum. Exi nunc, o fallax et inventor antiqui criminis, a secundo noxio sexu, quia ipse qui sine carnali onere ab eodem pullulavit ordine, suam hodie genitricem istam fecit prodire in lucem. Terreat te procul secundæ Virginis de cœlo collapsa benedictio, qui lætatus es in primæ virginis opprobrio. Namque qui gaudebas in articulo conditionis humanæ primos a suo felici incolatur exturbasse colonos, nunc a secundo homine filio Virginis æterna exultatione nexus es.

B Quocirca, habentes ob oculos sacratissimæ Virginis sanctissimam dici venerationem, non in mundanis lætitiis exercete corda vestra, sed totum mentis ingenium figite in præclaræ Virginis superna illa festa, in quibus diutina laude ab angelis festivis honoratur servitiis. Procurate Principem vestram festivis ut valetis laudibus et benignis operibus prosequi, ut possitis cum ea absque coruscantium defectione lampadarum Agnum sequi quocumque ierit (Apoc. xiv, 4). Hodie primiceria et ductrix Virginum a sanctis prophetis vaticinata oritur, congratulentur ei cunctæ virgines, quia nascitur pudica puella, quæ amatorem peperit integræ castitatis. Felices illæ, quæ sine cognitionis ludibrio tam mirificam Dei Genitricem quantum in ipsis est, prosecutæ fuerint puritatis commercio. Ergo quia gaudenter suscipitis ejus ortum, ad cujus vos non hæsitatis pertinere colloquium, satagite vos ita exercere in cœlestibus negotiis, ut post exsuperatos caducæ pestis labores, dum ventum fuerit ad præoptatum divinæ portæ spectaculum, pulsantes non repudiemini, ceu de ineptis virginibus dicitur, quæ a sponso reprobatae sunt propter suam inertiam, dum in vasis suis habere oleum, hoc est bona opera, neglexere; sed potius cum ipso ad cœlestia palatia simul, et cum beata Genitrice ejus progredi valeatis. Cum igitur ista solemnitas omnibus fidelibus congrua ab omnium conventiculis catholicorum debito honore prosequatur, præcipue tunc a sacræ virginibus valde prosequenda est, et percollenda, quia hodie decus prudentum virginum, nos campi, idem sanctæ Ecclesiæ, quæ pretiosissimis impletur margaritis, ex lilio convallium, idem humilium hominum processit ad ortum. Gaudete per omnem modum, omnes virgines, quæ vos tam sancto et præluce dono Dei ditatas fore cognoscitis; sperate in ea, quæ hujus doni compos effecta est, et ante partum et post parturitionem. Magnificate eam indefessa morum exhibitione, quoniam pro

Dominam quasi primis auspiciis nunc pubescentem. A ait Dominus (*Isa. LXVI, 9*). Quod ante sæcula genitus est ineffabiliter, Micheas ait : « Egressus ejus a principio a diebus æternitatis (*Mich. v, 2*). » David : « Ante solem permanet nomen ejus (*Psal. LXX, 47*). » Salomon in Proverbiis : « Nondum erant abyssi, et ego concepta eram. Nec dum fontes aquarum eruperant, et ego parturiebar. Quando præparabat cœlos, aderam, cum eo componens omnia (*Prov. viii, 24, 25, 27, 30*). » Isaias : « In humilitate judicium ejus ablatum est. Generationem ejus quis enarrabit? (*Isa. LIII, 8*). » Job : « Sapientia Dei Patris unde venit? Latet enim ab oculis hominum, et a volucibus cœli absconsa est (*Job xxviii, 20, 21*). »

Quod cum Patre et Dominus est, David inquit : « Sedes tua, Deus, in sæculum sæculi : virga directionis virga regni tui (*Psal. XLIV, 7*). » Moyses : « Creavit Deus hominem ad imaginem suam, ad imaginem Dei creavit illum (*Gen. i, 27*). » Zacharias : « Post gloriam misit me ad gentes (*Zach. ii, 8*), » etc. Item : « Lauda et lætare, Sion, quia ecce venio, et habitabo in medio tui, et scies quia Dominus exercituum misit me (*Zach. ii, 10*). »

Quod in humilitate venturus esset, Isaias dixit : « Dicite filiæ Sion : Ecce rex tuus venit tibi mansuetus, sedens super asinum (*Isa. LXII, 11; Matth. XXI, 5*). » Jeremias : « Tibi peccavimus, expectatio Israel, salvator ejus. Quare sicut colonus futurus es in terra, et quasi viator declinans ad manendum? Quare futurus es quasi vir vagus, et qui non potest salvare (*Jerem. xiv, 7, 8, 9*). »

In natale tuo nobis, pia Mater, adesto,
Virtutes augens, serparum pondera delens.

SERMO VII.

QUOD DEUS UNCS EST IN TRINITATE.

Moyses ait : « In principio fecit Deus cœlum et terram (*Gen. i, 1*). » Dixitque Deus : « Spiritus Domini ferebatur super aquas (*Ibid., 3*). » David inquit : « Verbo Domini cœli firmati sunt, et spiritu oris ejus omnis virtus eorum (*Psal. xxxii, 6*). » Isaias ait : « Ego prius et ego novissimus. Manus quoque mea fundavit terram, et dextera mea mensa est cœlos (*Isa. XLVIII, 12, 13*). » Et paulo post : « Et nunc Dominus Deus misit me, et Spiritus ejus (*Ibid., 16*). » Aggæus : « Spiritus meus erit in medio vestri (*Agg. ii, 6*). » Postea : « Ecce ego commovebo cœlum et terram, et veniet desideratus cunctis gentibus (*Ibid., 7*). » Isidorus : « Christus ex Patre ita emicuit, velut splendor a lumine, velut verbum ab ore, velut sapientia ex corde. »

Quod Christus a Deo sit genitus David inquit : « Dominus dixit ad me : Filius meus es tu, ego hodie

ait Dominus (*Isa. LXVI, 9*). Quod ante sæcula genitus est ineffabiliter, Micheas ait : « Egressus ejus a principio a diebus æternitatis (*Mich. v, 2*). » David : « Ante solem permanet nomen ejus (*Psal. LXX, 47*). » Salomon in Proverbiis : « Nondum erant abyssi, et ego concepta eram. Nec dum fontes aquarum eruperant, et ego parturiebar. Quando præparabat cœlos, aderam, cum eo componens omnia (*Prov. viii, 24, 25, 27, 30*). » Isaias : « In humilitate judicium ejus ablatum est. Generationem ejus quis enarrabit? (*Isa. LIII, 8*). » Job : « Sapientia Dei Patris unde venit? Latet enim ab oculis hominum, et a volucibus cœli absconsa est (*Job xxviii, 20, 21*). »

Quod cum Patre et Dominus est, David inquit : « Sedes tua, Deus, in sæculum sæculi : virga directionis virga regni tui (*Psal. XLIV, 7*). » Moyses : « Creavit Deus hominem ad imaginem suam, ad imaginem Dei creavit illum (*Gen. i, 27*). » Zacharias : « Post gloriam misit me ad gentes (*Zach. ii, 8*), » etc. Item : « Lauda et lætare, Sion, quia ecce venio, et habitabo in medio tui, et scies quia Dominus exercituum misit me (*Zach. ii, 10*). »

Quod in humilitate venturus esset, Isaias dixit : « Dicite filiæ Sion : Ecce rex tuus venit tibi mansuetus, sedens super asinum (*Isa. LXII, 11; Matth. XXI, 5*). » Jeremias : « Tibi peccavimus, expectatio Israel, salvator ejus. Quare sicut colonus futurus es in terra, et quasi viator declinans ad manendum? Quare futurus es quasi vir vagus, et qui non potest salvare (*Jerem. xiv, 7, 8, 9*). »

Quod occidendus esset, Isaias inquit : « Sicut ovis ad occisionem ductus est, et quasi agnus coram tondente se sine voce, sic non aperuit os suum (*Isa. LIII, 7; Act. viii, 32*). » Daniel : « Vir Gabriel : Post hebdomadas septuaginta occidetur Christus (*Dan. ix, 26*). »

Quod resurrecturus esset, David ait : « Caro mea requiescet in spe (*Psal. xv, 9*), » etc. Item : « Resurrexi, et adhuc sum tecum (*Psal. cxxxviii, 18*). » Oseas : « Vivificabit nos post duos dies, et in die tertia suscitabit nos, et vivemus in conspectu ejus (*Ose. vi, 3*). »

De termino adventus ejus Moyses vel Israel : « Non auferetur sceptrum de Juda, et dux de femore ejus donec veniat qui mittendus est, et ipse erit expectatio gentium (*Gen. xlix, 10*). » Daniel : « Adhuc me loquente in oratione, ecce vir Gabriel, quem videram in visione a principio, cito volans tetigit me in tempore sacrificii vespertini, et docuit me, et locutus est mihi, dixitque : Daniel, nunc egressus sum ut docerem te et intelligeres. Ab exordio precum

etorum. Scito ergo et animadvertite : Ab exitu sermonis, ut iterum ædificetur Jerusalem, usque ad Christum ducem hebdomades septem, et hebdomades sexaginta duæ erunt : et rursum ædificabitur platea, et muri in angustia temporum. Et post hebdomades sexaginta duas occidetur Christus : et non erit ejus populus, qui eum negaturus est. Et civitatem et sanctuarium dissipabit populus cum duce venturo, et finis ejus vastitas, et post finem belli statuta desolatio. Confirmabit autem pactum multis hebdomada una. Et in dimidio hebdomadis deficiet hostia et sacrificium, et in templo erit abominatio desolationis, et usque ad consummationem et finem perseverabit desolatio (*Dan. ix, 21-27.*)

« Domine, quis credidit auditui nostro? et brachium Domini, cui revelatum est? Et ascendet sicut virgultum coram eo, et sicut radix de terra sitiendi : non est species ei neque decor : et vidimus eum, et non erat aspectus, et desideravimus eum : despectum et novissimum virorum, virum dolorum et scientem infirmitatem; et quasi absconditus vultus ejus et despectus, unde nec reputavimus eum. Vere languores nostros ipse tulit, et dolores nostros ipse portavit, et nos putavimus cum quasi leprosum, et percussum a Deo, et humiliatum. Ipse autem vulneratus est propter iniquitates nostras, attritus est propter scelera nostra. Disciplina pacis nostræ super eum, et livore ejus sanati sumus. Omnes nos quasi oves erravimus. Unusquisque in viam suam declinavit : et Dominus posuit in eo iniquitates omnium nostrum. Oblatus est quia ipse voluit, et non aperuit os suum. Sicut ovis ad occisionem ducetur quasi agnus coram tondente se obmutescet, et non aperiet os suum. De angustia et de judicio sublatus est. Generationem ejus quis enarrabit? Quia abscissus est de terra viventium. Propter scelus populi mei percussit eum. Et dabit impios pro sepultura, et divitem pro morte sua : eo quod iniquitatem non fecerit, nec dolus fuerit in ore ejus. Et Dominus voluit contere eum in infirmitate. Si posuerit pro peccato animam suam, videbit semen longævum et voluntas Domini in manu ejus dirigetur. Pro eo quod laboravit anima ejus, videbit et saturabitur : in scientia sua justificabit ipse justus servus meus multos, et iniquitates eorum ipse portabit. Ideo disperitiam ei plurimos, et fortium dividet spolia, pro eo quod tradidit in mortem animam suam, et cum sceleratis reputatus est. Et ipse peccata multorum tulit, et pro transgressoribus oravit (*Isa. LIII.*) » ut non perirent, dicit Dominus omnipotens.

Christus ait : « Gaudium est angelis super uno peccatore pœnitentiam agente, quam super nona-

A justum : ipse est exoratio pro peccatis nostris (*Ibid., 2.*) » Jacobus ait : « Confitemini alterutrum peccata vestra, et orate pro invicem, ut salvemini (*Jacob., v, 16.*) » Fulgentius : « Quocumque tempore homo egerit pœnitentiam, quamlibet annosus, si toto corde renuntiaverit peccatis præteritis, et pro eis in conspectu Domini non solum corporis, sed etiam cordis lacrymas fuderit, et malorum operum maculas bonis operibus diluere curaverit, omnium peccatorum indulgentiam habebit. » Ezechiel : « Si impius egerit pœnitentiam ab omnibus peccatis suis, quæ operatus est, et custodierit præcepta mea universa, et fecerit justitiam, vita vivet, et non morietur : omnium iniquitatum ejus, quas operatus est, non recordabor : in justitia sua, quam operatus est, vivet. Nunquid voluntatis meæ est mors impii? dicit Dominus Deus, et non ut convertatur a viis suis et vivat? Si autem averterit se justus a justitia sua, et fecerit iniquitatem secundum omnes abominaciones quas operari solet impius, nunquid vivet? Omnes justitiæ ejus, quas fecerit, non recordabuntur : in prævaricatione qua prævaricatus est, et in peccato suo quod peccavit, in ipsis morietur. Unumquemque juxta vias suas judicabo domus Israel, ait Dominus. Convertimini et agite pœnitentiam ab omnibus iniquitatibus vestris, et non erit vobis in ruinam iniquitas. Projicite a vobis omnes prævaricationes vestras, in quibus prævaricati estis, et facite vobis cor novum et spiritum novum : et : quare moriemini, domus Israel? quia nolo mortem morientis, dicit Dominus Deus, revertimini et vivite (*Ezech. 21-24, 30-32.*) »

B
C

SERMO VIII.

(*Fragmentum.*)

Hoc vero tempore postea quam resurrectio Domini nostri Jesu Christi, manifestissimum judicium nostræ libertatis, illuxit, nec eorum signorum quæ jam intelligimus operatione gravi onerati sumus, sed quædam pauca pro multis, eademque factu facillima et observatione castissima, ipse Dominus et apostolica tradidit disciplina. Sicuti et baptismi sacramentum et celebratio corporis et sanguinis Domini, quæ unusquisque, cum percipit, quo referantur imbutus agnoscit, ut ea non carnali servitute, sed spirituali potius libertate veneremur.

D Nisi manducaveritis, inquit, carnem filii hominis et sanguinem biberitis, non habebitis vitam in vobis. Facinus vel flagitium videtur jubere. Figura ergo est (54), dicit hæreticus, præcipiens Passioni Domini esse communicandum tantum, et suavior atque utiliter recondendum in memoria, quod pro nobis caro ejus crucifixæ et vulnerata sit. Qui manducat meam carnem et bibit meum sanguinem, habet vitam æternam. Hic quandoque per

tium factum est, et fit et fiet, id est vocatio et justificationis : quartum vero nunc in spe, in re autem futurum est, id est glorificatio. Hujus rei sacramentum, id est, unitatis corporis et sanguinis Christi, alicubi quotidie certis intervallis dierum in Dominica mensa præparatur, et de mensa Dominica sumitur : quibusdam ad vitam, quibusdam ad exitium. Res vero ipsa cujus sacramentum est, omni homini ad vitam, nulli ad exitium, quicumque ejus particeps fuerit. Ipse Dominus paulo post exponit quid sit manducare corpus ejus et sanguinem bibere. *Qui manducat carnem meam et bibit meum sanguinem, in me manet, et ego in illo.* Hoc est ergo manducare illam escam, et illum potum bibere, in Christo manere, et illum manentem in se habere. Ac per hoc qui non manet in Christo, et in quo non manet Christus, procul dubio non manducat ejus carnem, nec bibit ejus sanguinem, etiam si tantæ rei sacramentum ad iudicium sibi manducet et bibat. Rem paulo post Augustinus tract. 26 : « Signum quia manducavit et bibit, hoc est : si manet et manetur, inhabitata inhabitatur, si hæret et non deseratur. »

Haymo, super Epistolam ad Corinthios.

Caro quam Verbum Dei Patris assumpsit in utero Virginali in unitate suæ personæ, et panis qui consecratur in Ecclesia, unum corpus Christi : ita iste panis transit in corpus Christi, nec sunt duo corpora, sed unum corpus. Divinitatis enim plenitudo, quæ fuit in illo, replet istum panem; et ipsa divinitas Verbi, quæ implet cælum et terram et omnia quæ in eis sunt, ipsa replet corpus Christi quod a multis sacerdotibus per universum orbem sanctificatur, et facit unum corpus Christi esse. Et sicut ille panis et sanguis in corpus Christi transeunt, ita omnis qui in Ecclesia digne comedit illud, unum corpus Christi est, sicut ipse dixit : *Qui manducat carnem meam et bibit meum sanguinem, in me manet, et ego in illo* (Joan. vi, 57). Tamen illa caro quam assumpsit, et iste panis, omnisque Ecclesia, non faciunt tria corpora Christi, sed unum corpus. Et sicut qui corpori et sanguini Christi communicant, unum corpus cum eo efficiuntur, sic et qui communicant scienter de idolothytis, unum cum diabolo corpus existunt.

In Symbolo Ephesini concilii.

Necessario et hoc addiscimus : annuntiantes enim secundum carnem mortem unigeniti Filii Dei, id est Jesu Christi, et resurrectionem ejus, et in cælis ascensionem pariter consistentes, incruentam celebramus in ecclesiis sacrificii servitutem. Sic etiam ad mysticas benedictiones accedimus, et sanctificamur, participes sancti corporis et pretiosi sanguinis

A eam esse professus est. Et ideo quamvis dicat ad nos : *Amen, Amen dico vobis, nisi manducaveritis carnem filii hominis, et biberitis ejus sanguinem, etc.*, non tamen eam ut hominis unius ex nobis æstimare debemus (quomodo enim juxta naturam suam vivificatrix esse caro hominis poterit?) sed ut vere propriam ejus factam, qui propter nos Filius hominis et factus est et vocatus. Sylvester papa : « Primus Adam suasu serpentis mortem incurrit, et, ejectus de paradiso deliciarum Dei, in labore et sudore edit panem. Terra autem de qua factus est, virgo erat. Oportuit ergo secundum Adam de virgine nasci qui serpentem tentantem se vinceret, et hominem de captivitate ejus qui primum vicerat liberaret. Quoniam qui Adæ victor in paradiso exstiterat, ipse tentator Domini factus est in deserto : ut qui vicerat manducantem, vinceretur a jejunante. Et sicut mortem non inveniunt nisi qui nati sunt ex carne Adæ, ita vitam non inveniunt nisi qui renati fuerunt ex aqua et Spiritu sancto, et carnem Christi et sanguinem suæ carni et sanguini sociaverunt, qui vicit diabolum, paradysum reddidit, et vitæ æternæ januam patefecit. »

SERMO IX.

DE ANNUNTIATIONE DOMINICA.

(Opp. S. Aug. tom. V, Append., serm. 194.)

1. *Evæ damna, et Mariæ beneficia.* Adest nobis dilectissimi, optatus dies beatæ ac venerabilis semper Virginis Mariæ : ideo cum summa exultatione gaudeat terra nostra, tantæ Virginis illustrata die solenni. Hæc est enim flos campi, de qua ortum est pretiosum lilium convallium, per cujus partum mutatur natura, protoplasterumque deletur et culpa. Præcisum est in ea illud Evæ infelicitatis elogium quo dicitur, *In tristitia paries filios* (Gen. iii, 16) : quia ista in lætitia Dominum parturivit. Eva enim luxit, ista exultavit; Eva lacrymas, Maria gaudium in ventre portavit : quia illa peccatorem, ista edidit innocentem. Virgo quippe genuit, quia virgo concepit; inviolata peperit, quia in conceptu libido non fuit. Utrobique miraculum, et sine corruptione grvida, et in partu virgo puerpera. Descendit angelus de cælo missus a Patre Deo in nostræ redemptionis exordium, ad beatam salutandam Mariam : *Ave, inquit angelus ad eam, gratia plena, Dominus tecum.* Impleta est ergo Maria gratia, et Eva vacuata est a culpa. Maledictio Evæ in benedictionem mutatur Mariæ : *Ave, gratia plena, Dominus tecum.* Tecum Dominus in corde, tecum in ventre, tecum in utero, tecum in auxilio.

2. *Maria omnem superat laudem.* Gratulare, beata Virgo : Christus rex e cælo suo venit in uterum tuum.

bedientia enim obedientia commutatur, fides pro perfidia compensatur. Læta igitur Maria gestat infantem, exultans amplexatur filium, portat a quo portabatur. Neq̄ fortuito, ut fingunt Sabelliani, reperit parvulum; sed decursis novem mēnsibus peperit Christum. Plaudat nunc organis Maria, et inter veloces articules tympana puerperæ concrepent. Concinant lætantes chori, et alternantibus modulis dulcisona carmina misceantur. Audite igitur quemadmodum tympanistria nostra cantaverit; ait enim: *Magnificat anima mea Dominum; et exultavit spiritus meus in Deo salutari meo: quia respexit humilitatem ancillæ suæ; ecce enim ex hoc beatam me dicent omnes generationes. Quia fecit mihi magna qui potens est. Causa igitur tantæ invalescentis lætitiæ erat miraculum novum. Novus Mariæ partus partum Evæ evicit, et Evæ placentum Mariæ cantus exclusit.*

3. *Mundi salus ex Mariæ assensu pendet. Maria Mater et Virgo. Nupsit ipsi Deo. Jeremiæ de Maria prophetia.* Denique post illius benedictionis præaugurium, dum tacita secum Virgo mentis altercatione confingeret, qualis esset ista salutatatio, nuntius interrim cœlestis exsequitur (*Luc. 1*): *Ne timeas, Maria; invenisti gratiam apud Dominum. Ecce concipies in utero et paries filium, et vocabis nomen ejus Jesum.* At illa: *Quomodo, inquit, fiet istud, quoniam virum non cognosco?* Et angelus ad eam: *Spiritus, ait, sanctus superveniet in te, et virtus Altissimi obumbrabit tibi; ideoque quod nascetur ex te Sanctum, vocabitur Filius Dei.* Jam audisti quomodo fiet hoc, responde nunc verbum; ut quid turbaris modo? Audisti quomodo fiet hoc, quia *Spiritus sanctus superveniet in te, ut prolem gignas, et virginitatem non perdas; filium proferas, et post partum incorrupta permanes.* O beata Maria, sæculum omne captivum tuum deprecatur assensum; te, Domina, mundus suæ fidei obsidem fecit. Noli morari, Virgo: nuntio festinanter responde verbum, et suscipe filium; da fidem, et senti virtutem. *Ecce, inquit, ancilla Domini: fiat mihi secundum verbum tuum.* Nec mora, revertitur nuntius, et virginelem thalamum ingreditur Christus. Efficitur subito prægnans beata Dei genitrix, et cuncta per sæcula prædicatur hinc felix. Conceptit mox ad credulitatem verbi, virilis ignara consortii: impletur uterus nullo humano pollutus amplexu. Exstat itaque virgo cum concipit, virgo gravida, virgo cum parit, et virgo post partum. Præclara ergo illa virginitas, et gloriosa fecunditas. Exultat Maria, et matrem se læta miratur, et de Spiritu sancto se peperisse gaudet: nec quia peperit innupta, terretur; sed quia genuerit, cum exultatione miratur. Gaudeamus ergo et nos, fratres, in die tantæ Virginis, quæ dum desponsaretur fabro, cœli nupsit architecto. Promittitur enim ei filius

A bat salutem, matri præriperet integritatis dignitatem. Nam qui terra, mari cœloque non capitur, intra unius corpusculi membra suscipitur. Hæc est illa novitas Jeremiæ prophetæ vaticinio prænuntiata: *Faciet, inquit, Dominus novum super terram; semina circumdabit virum (Jerem. xxxi, 22).* O semina super feminas benedicta, quæ virum omnino non novit, et virum suo utero circumdedit! Circumdedit virum Maria angelis fidem dando; quia Eva perdidit virum serpenti consentiendo.

4. *Angeli ad Mariam verba. Mariæ obedientia commendatur.* Salutatur angelus puellam viri salutationis ignaram; terretur Virgo novitate verborum. Ad quam angelus, ut superius protulimus, dixit: *Ne timeas, Maria; invenisti enim gratiam apud Dominum.* Ne, inquit, a conspectu meo, Mater Domini mei, terrearis: ego conceptionis tuæ minister adveni, non ut virginitatem amitteres interveni; ipse me misit ad te, qui est nasciturus ex te. *Concipies enim et paries filium;* non cujuslibet meriti hominem, sed totius sæculi Salvatorem. Recole, Maria, in libro Isaïæ prophetæ, virginem quam parituram legisti (*Isa. vii, 14*); et quædam atque exulta, quia tu esse meruisti. Tu ibi præfigurata es Virgo, tu ecce concipies in utero, non de viro, sed de Spiritu sancto: et gravida eris, et incorrupta permanebis. Paries quidem filium, et virginitatis non patieris detrimentum. Efficeris gravida, et eris mater semper intacta. Senties pondera ventris, et pudorem non perdes castitatis. Intumescant ubera tua, et intacta manent genitalia tua. At illa dixit: *Ecce ancilla Domini: fiat mihi secundum verbum tuum.* O felix obedientia, o insignis gratia, quæ dum fidem humiliter dedit, cœli in se opificem corporavit! Implevit in ea Dominus, quod dudum prædixerat: *Obedientiam malo quam sacrificium, et scientiam Dei plus quam holocaustum (Osee vi, 6).* Hæc fuit vera obedientia omni sacrificio gratior, hæc voluntas cunctis hostiis acceptior; hinc promeruit gloriam, quam ipsa postmodum plausit: *Ecce, ait, ex hoc beatam me dicent omnes generationes.*

5. *Ad beatam Virginem precatio.* O beata Maria, quis tibi digne valeat jura gratiarum ac laudum præconia impendere, quæ singulari tuo assensu mundo succurristi perditio? Quas tibi laudes fragilitas humani generis persolvat, quæ solo tuo commercio recuperandi aditum invenit? Accipe itaque quascunque exiles, quascunque meritis tuis impares gratiarum actiones: et cum susceperis vota, culpas nostras orando excusa. Admitte nostras preces intra sacrarium exauditionis, reporta nobis antidotum reconciliationis. Sit per te excusabile quod per te ingerimus: fiat impetrabile quod fida mente poscimus. Accipe quod offerimus, redona quod rogamus; excusa quod timeamus. (Quia tu es spes unica peccatorum, per te speramus veniam defectorum; et in te beatissima nostrorum est expectatio.)

omnes tuum iuvamen, quicumque celebrant tuam commemorationem. Assiste parata votis poscentium, et repende omnibus optatum effectum. Sit tibi stu-

dium assidue orare pro populo Dei, quæ meruisti benedicta pretium ferre mundi qui vivit et regnat in sæcula sæculorum.

DE PECCATIS CAPITALIBUS.

I.

De pœnitentia laicorum

Si quis hominem occiderit sponte, septem annis pœniteat. Si immeritum, decem annis pœniteat. Si diaconum, quatuordecim annis pœniteat. Si presbyterum, viginti et uno anno pœniteat. Si quis hominem non sponte occiderit, tribus annis pœniteat. Si publico bello, uno anno pœniteat. Si quis hominem debilitaverit, tribus quadragenis pœniteat. Si quis membrum principale alicui tulerit, tribus annis et dimidio pœniteat. Si quis sodomiticus vel cum pecude semel, septem annis pœniteat. Si consueverit, quatuordecim annis pœniteat. Si quis fornicatur inter femora semel, quatuor quadragenis pœniteat. Si consueverit, tribus annis; si parvulus oppressus hoc patitur, una quadragena pœniteat. Si per se ipsum, duabus quadragenis pœniteat. Si consueverit, uno anno pœniteat. Si quis adulterat simpliciter, quinque annis pœniteat. Si dupliciter, decem annis pœniteat. Si quis raptum fecerit, tribus annis, uno de his foris ecclesia pœniteat. Si quis nonnam corruperit, septem annis pœniteat. Si quis consanguineam, quinque annis pœniteat. Si quis divinos consulit, tribus annis pœniteat. Si quis sacrilegus vel perju-

rus exstiterit, septem annis pœniteat. Si quis jurat contra pacem, uno anno pœniteat cum eleemosynis, et redeat. Si quis pertinaciter odit, excommunicatur.

II.

De pœnitentia mulierum.

Si qua mulier duobus fratribus nupserit, quinque annis pœniteat. Si qua partum necat, aut excitat sponte: si jam vivit, duodecim annis; si non vivit adhuc, sex annis post pœniteat; et semper sexta feria jejundet. Si mater dormiens filium vel filiam oppresserit, tribus annis pœniteat. Si infans alicubi ceciderit, et obierit, parens uno anno pœniteat. Si infans mortuus fuerit per negligentiam sine baptismo, tribus annis pœniteat; uno ex his foris, et semper sexta feria jejundet. Fidelis bene vivens securus hinc exit. Baptizatus ad horam agens pœnitentiam dum sanus est et reconciliatus, et postea bene vivit securus. Qui, positus in ultima necessitate, pœnitentiam accipit et exit, fateor, non illi negamus quod petit, sed non præsumo dicere quia bene exit. Do ergo consilium: dimitte incertum, et tene certum, ut dum sanus es agas pœnitentiam, ut mortuus habeas securitatem.

SANCTI FULBERTI

CARNOTENSIS EPISCOPI

HYMNI ET CARMINA ECCLESIASTICA.

(*Biblioth. Patr. XVIII, 48.*)

I.

HYMNUM SEU PROSA DE SANCTO PANTALEONE.

Quantas cædes Christiani gregis inhorruerit, sub Maximiani quondam impia tyrannide, revolutæ manifestant scripturarum paginæ.

Tunc Eustorchius senator quidam Nicomediæ habitabat, quidam et natus nomine Pantaleon, et decore corporali clarus et ingenio.

Unde pater, more patrum, lætus ac sollicitus fecit eum liberales artes apprehendere, ut non esset

C Inter hæc, quidam sacerdos in eodem oppido, nuncupatus Hermolaus, metu sævi principis, latebra se recondebat obsoletæ tegetis.

Qua Pantalconem sæpe transeuntem conspicans, vas electionis esse comperit per Spiritum, et modestè provocavit intus ad colloquium.

Quærit ergo nomen, genus studiumque pueri, quærit sectam. Ille notans quæsitorem ordinem, diligenter contrapensat responsorum seriem.

Solvit primum ac secundum; tunc exponens Scrutor, inquit, documenta Hippocratis præcessoris ejus Æsculapii.